

בנין יעקב

פרשת תרומה

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעודד הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת תרומה

ועשו לי מקדש - בתוך לבי משכן אבנה.....ג

מצוות צדקה.....י

טבת תשפ"א

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי • חנוכה • שובבי"ם • פורים – ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית • שמות

פרשת תרומה

ועשו לי מקדש - בתוך לבי משכן אבנה

ושכנתי בתוכם - בתוך כל אחד ואחד

בפרשתן על הכתוב (שמות כה ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וגו' וכן תעשו" דרשו הקדמונים [ראה אלשיך בפרשתן ד"ה ואת המשכן, ובש"ך עה"ת במדבר כד ה] דלכאורה היה צריך לומר 'ושכנתי בתוכם' ולמה אמר 'בתוכם', אלא שבא הכתוב לרמוז בזה שהמשכן אין בו השראת שכונה מצד עצמו, כי אם מצד מעשי האדם, כי היכל ה' הוא האדם וממנו יתפשט אל המשכן, ועיקר השכינה שורה באדם, ולא בבית, וכן אמר הנביא (ירמיה ז ד) "היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה", לא אמר בהיכל אלא היכל ה' המה, כי הם בעצמם היכל ה' [א].

בנין המשכן נוהג לעולם אף בזמן הגלות

ורבותינו ז"ל דרשו (סנהדרין מו:): 'וכן תעשו' לדורות, ויש בה רמז נפלא שמצות ועשו לי מקדש אינו דייקא בזמן שיש ביכולת לבנות בית המקדש

(א) וראה עוד מה שהאריך באלשיך הק' לבאר בכמה אופנים פסוקים אלו, וז"ל בביאור השני: 'ועשו לי מקדש' כו'. כי אחת דבר אלקים שתים זו שמענו. אחת ועשו לי מקדש, שנית שיעשו באופן יתקיים המקדש במה שיכשירו מעשיהם להיות עצמם היכל ה', ותהיה

בפועל, אלא כל איש ישראל באיזה זמן ובאיזה מצב שיהיה יש בו היכולת, ומצווה לעשות פעולות להכין עצמו להיות ראוי שישרה שכינה בקרבנו. וכמו שכתב בשל"ה הק' (מסכת תענית, נר מצוה כח) הנקט הכתוב בלשון 'ושכנתי בתוכם', ולא אמר 'ושכנתי בתוכו', שבא להורות כי כל אדם מחויב לעשות מקדש, ודבר זה נוהג תמיד^[ב].

ישפר מעשיו כדי שיהיה ראוי להשראת השכינה

והא לך מה שכתב הנפש החיים (שער א פ"ד) בביאור הכתוב 'ועשו לי מקדש', רוצה לומר אל תחשבו שתכלית כוונתי הוא עשיית המקדש החיצוני, אלא תדעו שכל תכלית רצוני בתבנית המשכן וכל כליו, רק לרמוז לכם שממנו תראו וכן תעשו אתם את עצמיכם שתהיו אתם במעשיכם הרצויים כתבנית המשכן וכליו, כולם קדושים ראויים ומוכנים להשרות שכינתי בתוכם ממש, זהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דייקא שככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו', תכלית כוונתי שכן תעשו את עצמיכם, וכן אמר הוא יתברך שמו לשלמה אחר גמר בנין המקדש (מלכים א' ו יב-יג) "הבית הזה אשר אתה בונה הוא רק אם תלך בחקתי גו' ושכנתי בתוך עמי ישראל דיקא, ולכן כאשר קלקלו פנימיות המקדש שבתוכם, אז לא הועיל המקדש החיצוני ונהרסו יסודותיו רחמנא ליצלן^[ג].

שכינתו יתברך שוכנת בתוכם ובקרבם שיהיו היכל ה' המה, שויהי נועם ה' עליהם בעצם. וזהו 'ושכנתי בתוכם', כי אין הוא יתברך עושה עיקר מהעצים ואבנים, כי אם מהאנשים צדיקים אשר נפשותיהם משכנות לאביר יעקב.

(ב) וזה לשון השל"ה הקדוש (מסכת תענית, נר מצוה כח): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ושכנתי בתוכו הוה ליה למימור, אלא אמר ושכנתי בתוכם, כי כל אדם מחויב לעשות מקדש, ודבר זה נוהג תמיד. והזהר כתב כי התפילין שהם סוד המרכבה שאדם מניח הוא המקדש, גם יטהר האדם את עצמו וכל אבריו, ואז הוא בצורת משכן ומקדש.

(ג) וראה עוד בנפש החיים (שם), שהאריך לבאר על זה הדרך, שכל אשר בשם ישראל יכונה, כלול בתוכו כדוגמת הבית המקדש והיכלו, כי האדם הוא כעולם מלא, והלב הוא

בנין בית המקדש המקוה תלוי בהכנת הלב

עוד זאת נמצינו למדים שחיצוניות בנין בית המקדש דהיינו בנין המקדש בפועל, תלוי כפי איך שבני ישראל יקיימו וישמרו את פנימיות בנין בית המקדש, דהיינו שישפרו מעשיהם וימיהרו לבכם להיותם מוכנים וראויים שישרה שכניה בתוכם, נמצא אם כן שבית המקדש השלישי שאנו מצפין לו, שעתיד לירד בנוי ומשוכלל מן השמים שנאמר בו (שמות טו) "מקדש ה' כוננו ידיך", גם כן תלוי ועומד כפי טוהר לבן של ישראל, וכפי ערך עבודתינו במהרת הלב להיות משכן לשכינה, כן ימהר לגאלינו ויבנה בית מקדשינו המשוכלל.

ונוראות כתב בזה החתם סופר (בפרשת ד"ה ועשו) וכה דבריו: דהנה ידוע שאם האדם מקדש עצמו למטה ועושה עצמו מרכבה להקב"ה ושכינתיה, אזי הקב"ה שורה בקרבו ונעשה שותף עמו בכל מעשיו באופן שכל מעשיו פועל ה' המה, ועל כן אמר הקב"ה 'ועשו לי מקדש' שיעשו את עצמם למקדש ולמרכבה לי באופן שאשכון בתוכם בתוך עצמם וגופם^[ד].

כנגד בית קודש הקדשים, נמצא אם כן שבעת אשר יתור האדם לחשוב בלבבו מחשבה אשר לא טהורה רח"ל. הרי הוא מכניס זונה סמל הקנאה בבית קודש הקדשים העליון נורא בעולמות העליונים הקדושים ח"ו. ומגביר רח"ל כחות הטומאה וכו' עיי"ש אריכות דבריו הק'.

(ד) וז"ל: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, קשה הכפל ועשו לי מקדש ומסיים הכתוב וכן תעשו וכו', ומדוע אמר ושכנתי בתוכם, ויש לומר כך דהנה הקב"ה הראה למשה רבינו ע"ה בהר משכן וכלים אשר כוננו ידיו יתברך שמו בעצמו וכבודו, ואי אפשר לעשות כן למטה כי יהיה מעשי ידי אדם ואינו דומה מעשה אלקים למעשי ידי אדם, אמנם ידוע אם אדם מקדש עצמו למטה ועושה עצמו מרכבה להקב"ה ושכינתיה אזי הקב"ה שורה בקרבו ונעשה שותף עמו בכל מעשיו באופן שכל מעשיו פועל ה' המה, ועל כן אמר הקב"ה ועשו לי מקדש שיעשו את עצמם למקדש ולמרכבה לי באופן שאשכון בתוכם בתוך עצמם וגופם, ואז על ידי זה ככל אשר הראיתך בהר תבנית המשכן וכליו כן תעשו אותו למטה כי אני אהי' המסייע בבנינו והרי הוא כאותו אשר הראת בהר שעשיתי בפועל ידי כביכול וק"ל.

עיקר העבודה בזמן הזה - בתוך לבי משכן אבנה

והנה דברים אלו נאמרו אף בזמן שבית המקדש היה קיים, שאף על פי שהיו מצווים לבנות את המשכן וכל כליו בפועל, מכל מקום תכלית המשכן באה להורות שישפרו מעשיהם כדי שיהיו הם עצמם מקום להשראת השכינה, וכל שכן עתה בזמן גלותינו שבעונותינו הרבים אין לנו מצות בנית המשכן וכליו בפועל, ואין לנו לא משכן ולא מקדש, אזי בוודאי עיקר עבודתנו היא שנמטהר נפשותינו ונכין לבבינו שנהיה ראויים להיות משכן להשראת השכינה, וכלשוננו הזהב של בעל החרדים, בשיר הערגה והדביקות, וזה לשונו: 'בתוך לבי משכן אבנה לזיוו, קרבן תקריב לו נפשי היחידה'.

הקב"ה משרה שכינתו על לומדי התורה

והנה חכמינו ז"ל כבר הורו לנו איזו היא הדרך ישכון אור, והאיך אכן נוכל לפעול במעשינו שישרה השכינה בקרבינו אף בעת הגלות, כדאיתא בגמרא (ברכות ה.) 'מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד'. הנה מוכח מהכא דבכח העסק בדיני התורה, יוכל האדם להשיג המדריגה והמעלה הנשגבה של השראת השכינה, ושקולה היא כבנית משכן והיכל לשמו יתברך.

התורה הק' הביבה ויקרה לפניו יותר ממעשי הקרבנות

ויתירה מכך מצינו בדברי חכמינו ז"ל (שבת ל.) שאמר הקב"ה לדוד המלך "כי טוב יום בחצריך מאלף" (תהלים פד יא) טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה, מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח. נמצינו למדים שעסק התורה הביבה לפניו יותר מהקרבנות על גבי המזבח, ויש לו נחת רוח מלומדי התורה יותר מעבודת בית המקדש. ובגמרא (סוטה ד:) על הפסוק הנאמר במשלי (ג טו) [העוסק בענין גדול מעלתה ושבתה של

תורתינו הקדושה] "יקרה היא מפנינים", דרשו חכמינו ז"ל שיקרה היא יותר מכהן גדול שנכנס ביום הכיפורים לפני ולפנים.

וזו היא עבודת בנין המשכן בזמן הזה, אף שאין בידינו המצוה להביא זהב וכסף ונחשת אל בית ה', זאת חובתינו שנכין כל אחד את לבבו להיות ראוי לבנות בקרבו היכל ה' מקום להשראת השכינה, וכל זה דייקא על ידי שמתדבק בתורה הקדושה שזו היא הקרבת הקרבנות בזמן הגלות, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (מנחות קי.) "זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם" (ויקרא ו יח) כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם. ויתירה מכך איתא במדרש (תנחומא צו יד) גדולה תורה יותר מכל הקרבנות כולן, שנאמר (שם ז לו) "זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים", כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה כאילו הקריב מנחה כאילו הקריב חטאת כאילו הקריב אשם ומלוואים.

הקב"ה אינו יכול להפרד מהתורה לכן צוה לעשות משכן לדור בתוכינו

ובדברים האלו מבואר בדברי המדרש (שמו"ר לג ב) "ויקחו לי תרומה" זה שאמר הכתוב (משלי ד ב) "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו" שכביכול הקב"ה מתחנן אל בני ישראל 'אל תעזובו את המקח שנתתי לכם', דהנה יש לך אדם שלוקח איזה מקח ויש בו זהב אך אין בו כסף, יש בו כסף אין בו זהב, אבל המקח שנתתי לכם יש בה כל המעלות, ולא עוד אלא שאני עצמי כביכול נתמכרתי עם התורה, משל למלך שהיה לו בת יחידה בא אחד מן המלכים ונטלה, וביקש לילך לו לארצו וליטול את אשתו עמו, אמר לו המלך בתי שנתתי לך יחידית היא, ואיני מסוגל לפרוש ממנה, אך מצד שני איני יכול לומר לך שלא תקחנו אתך כי הרי אשתך היא, אמנם בקשה אחת אבקש ממך, שתעשה לי טובה זו, שבכל מקום שאתה הולך תבנה לי שם חדר אחד כדי שאדור בסמוך אצלכם, כי איני מסוגל להניח את בתי, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תמלוה איני יכול, אלא זאת אבקש ממכם

שבכל מקום שאתם הולכים עשו לי בית אחד שאדור בתוכו וזהו שנאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^[ה].

נמצינו למדים שעיקר תכלית בנית המשכן היתה בשביל התורה, ורק מפני שכלל ישראל קבלו את התורה ועוסקים בה, לכן חפץ כביכול הקב"ה לדור בתוכינו ולהשרות שכינתו בקרבנו, אם כן הדרך היחידה להכשיר עצמינו להיות ראויים שתשרה שכינה בקרבינו כדוגמת ההשראת השכינה שהיתה במשכן, היא דייקא על ידי הדביקות והעסק בתורה הקדושה, וזהו שנאמר 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' בתוך כל אחד ואחד, כי על ידי הדביקות בתורה נזכה שכביכול הקב"ה ידור וישכון בתוכינו, בבחינת 'בתוך לבי משכן אבנה לזיוו'.

ע"י כח התורה נשפע כל שנה כח ההתחדשות בתרומה להשי"ת

ובחינה זו מתעוררת ומאירה ביותר בשבת פרשת תרומה, בבחינת הקריאה מעוררת את הזמן, והעת הזאת יש בה סגולה מיוחדת ועזר ממעל, לזכות

(ה) וז"ל המדרש: ויקחו לי תרומה, הדא הוא דכתיב (משלי ד ב) 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו, אל תעזובו את המקח שנתתי לכם, יש לך אדם שלוקח מקח יש בו זהב אין בו כסף, יש בו כסף אין בו זהב, אבל המקח שנתתי לכם יש בו כסף שנאמר (תהלים יב ז) 'אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף, יש בו זהב שנאמר (שם יט יא) 'הנחמדים מזהב ומפז רב', יש אדם לוקח שדות אבל לא כרמים, כרמים ולא שדות, אבל המקח הזה יש בו שדות ויש בו כרמים שנאמר (שיר השירים ד יג) 'שלחך פרדס רמונים, יש לך אדם לוקח מקח ובני אדם אינן יודעין מהו אבל משכר הסרסור נתודע מה לקח, כך התורה אין אדם יודע מה היא אלא משכר שלקח משה שנאמר (שמות לד כט) 'ומשה לא ידע כי קרן אור עזר פניו בדברו אתו, ויש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו אמר הקדוש ברוך הוא לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה שנאמר ויקחו לי תרומה; משל למלך שהיה לו בת יחידה בא אחד מן המלכים ונטלה ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו אמר לו בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך אלא זו טובה עשה לי שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור

להשיג הבחינה של 'ושכנתי בתוך כל אחד ואחד'. וכמו שנאמר בשם החידושי הרי"ם זיע"א: 'ובכל שנה נתחדש בהתחדשות מחודש בכח התורה, שיקחו את עצמם מראשית תרומה להקב"ה'^[1].

והרה"ק רבי איציק'ל מפשעוורסאק זיע"א היה רגיל לומר שעל שבת פרשת תרומה טוב לנסוע להסתופף בצל הצדיקים, וכן אכן נהג הוא ז"ל שנסע לשבות שבת זו בצל רבו הרה"ק מזידיטשוב זיע"א, וכיאר טעם הדבר כי הרי בשבת זו קוראין בתורה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" והתורה היא נצחית והקריאה מעוררת את הזמן, ואם כן בוודאי שבכל שנה ושנה בעת שקוראין פרשה זו, השי"ת משרה שכינתו בתוכינו, ויש אז עזר מיוחד ממעל להיות מוכן ומזומן להשראת השכינה. ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנוכה להתדבק בתורה הק', לטהר את לבבינו להיות ראויים להשרות השכינה הקדושה בתוכינו אמן.

אצלכם שאיני יכול להניח את בתי, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל נתתי לכם את התורה לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה איני יכול אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו שנאמר ועשו לי מקדש.

(ו) וכה דבריו בספר חידושי הרי"ם (בפרשת): "ויקחו לי תרומה", תרומה הוא הפרשה, היינו שימושך ופריש את עצמו מן עולם הזה, ויקחו את עצמם לי לשמי, וזהו "כל איש אשר ידבנו לבו", היינו שיתנדב כל ימי חייו במסירת הנפש וכל אשר לו לי לשמי, ולאחר כל זאת ידע שההתנדבות הזה אינו שלו, רק "מאת אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי", וכמו שאיתא בזהר הק' (קכח). ידבנו לבו זה הקב"ה שנקרא (תהלים עג ט) "צור לבבי". ובכל שנה נתחדש בהתחדשות מחודש בכח התורה, שיקחו את עצמם מראשית תרומה להקב"ה.

מצוות צדקה

טעם שצוה על הצדקה תיכף אחר מתן תורה

איתא בתנא דבי אליהו (פ"ז) כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר להם הקב"ה ויקחו לי תרומה. וביאור הדברים מובא בשם תלמידי הבעש"ט זיע"א, דהנה כאשר יש לאיש ישראל התעוררות דקדושה ולבו מתלהב לעבודת השי"ת, יראה להכניס את ההתעוררות בפעולה מעשית, דהיינו שיעשה או יקבל על עצמו איזו קבלה טובה או הנהגה טובה, כי בלא זה יתכן שתחלוף ממנו ההתלהבות בלא להשאיר אצלו שום רושם לטובה, מה שאין כן אם מיד מלבישו באיזו פעולה ועשייה טובה, ישאר בידו קנין נצחי מההתעוררות דקדושה.

וענין זה מקורו מדברי הרמב"ן (בספרו האמונה והבטחון פ"ט) בביאור הכתוב (שיר השירים ח ד) "מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ", שבעת שמגיע לאדם איזו התעוררות של יראה ואהבה להבורא יתברך שמו, אזי תיכף ומיד יראה לעשות לה כלי, היינו שיעשה תיכף איזה מצוה ממצוות ה', וזה פירוש הפסוק "מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ", כי חפץ הוא מלשון כלי, דהיינו לכל התעוררות שבא אל האדם צריך תיכף ומיד לעשות לה כלי.

ובזה פירשו בספה"ק מאמר הכתוב (איכה ג מא) "נשא לבנינו אל כפיים אל א-ל בשמים" שכאשר לב האדם מתלהב אל אביו שבשמים, צריך להרים ולנשא התעוררות זו 'אל כפיים', דהיינו להלבישו באיזה פעולת כפיים ועשייה טובה, ואז מובטח לו שההתעוררות והדביקות בהשי"ת לא תמוג במהרה.

התעוררות דקדושה יש לה קיום רק ע"י שיכניסה בחפץ של מצוה

וזהו שאמר המדרש 'כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר להם הקב"ה ויקחו לי תרומה', שבא להורות לבני ישראל, אחר שזכו והשיגו השגות

גבוהות והתעוררות במעמד הנשגב של קבלת התורה, והגיעו אז לדרגת המלאכים, כמו שדרשו חכמינו ז"ל (עבודה זרה ה.) על הפסוק (תהלים פב ח) "אני אמרתי אלוקים אתם" דקאי על זמן מתן תורה, וכן איתא בגמרא (שבת פח.) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, אמר השי"ת מי גילה לבני רז זה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו. ואף על פי שהיו אז ברום המעלה, בכל זאת הוצרך להזהירם להלביש את ההתעוררות והדביקות בחפץ ופעולת מצוה, כי אפילו דרגה עליונה כזו שהוא כדוגמת המלאכים, אין לה קיום רק על ידי שיכניסם בחפץ של מצוה, ולכן מיד אמר הקב"ה 'ויקחו לי תרומה', שתיכף ומיד יתעסקו בפעולת מעשה המצוה של צדקה, ואז מובטח להם שתתקיים בידם ההתעוררות דקדושה^[1].

העיקר במצות צדקה - נדבת הלב

ומתנאי מצות הצדקה שיקיימה דייקא ברצון ובנדבת הלב, וכמו שכתוב בחתם סופר (תורת משה בפרשתו ד"ה מאת) דלכאורה האיך יוכל האדם לקיים מצות צדקה, והרי הכל שייך להקדוש ברוך הוא, אלא על כרחך שאינם נותנים רק נדבת לבם הטוב ורק זה הוא נתינתם לה', ואין העיקר סכום המעות רק נדיבת לבו מאהבתו הגדולה. אמנם מי שאינו נותן בלב שלם נמצא שאינו נותן כלום, כי הרי הכל שלו יתברך הוא, וכזה פירש מאמר הכתוב (שמות כה ב) "מאת כל איש

---

(1) וראה מה שכתב בזה הרה"ק הבני יששכר זי"ע בספרו אגרא דכלה (בפרשתו ד"ה ויקחו) וז"ל: ויקחו לי תרומה. לא אמר "ויתנו". הנה יתפרש על פי מה שכתב הרמב"ן בפסוק (שיר השירים ב ז) אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ. שאמר בפירושו בבוא לאדם איזה בחינה מיראה ואהבה, יראה לעשות לה חפץ וכלי להגביל בתוכה אותה ההשפעה, דבזולת הכלי לא תתקיים. והנה הכלי הנכונה בכל פעם היא מדת הצדקה, הנה על ידי הנדבה הגם שנותן האדם, הנה הוא מקבל גם כן כמה שמגביל האור בהכלי וללקיחה תחשב לו. וזהו ויקחו לי תרומה, וזהו שאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו, כי החילוק הוא בין נדר לנדבה, כי נדר יש לו גבול בגדר וגבול, מה שאין כן נדבה אין לו גדר וגבול מבלי כלי. וז"ש מאת כל איש אשר ידבנו לבו, שלבו נודב עליו שאורות היראה ואהבה באים אליו מבלי גבול וכלי, אזי תקחו את תרומתי והוא כלי המגבלת וללקיחה תחשב לו.

אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי", פירוש מזה הנדיב לב אתם לוקחים את תרומתי, כיון שנותן בלב שלם, אבל מי שהוא כילי ואינו נותן בלב שלם ממנו אין אתם לוקחים מאומה כי הרי לי הכסף ולי הזהב אמר ה' [ח].

שלוש מדריגות בנותני צדקה

ורמז נפלא מובא בשם הצדיקים [ראה פני דוד להחיד"א (פרשת ראה אות כח), ובן מובא מהרה"ק מפרעמישלאן] בביאור הפסוק (שם פסוק ג) "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת", דהנה יש שלושה מינים בנותני צדקה ומרומזים בתיבות 'זהב כסף נחשת'. זה"ב הוא ר"ת זה הנותן בריא, והוא מעלה הראשונה כי בעודו שליו ושאנן בריא נותן לצדקה. וזאת שנית כס"ף ר"ת כשהוא סכנה פיזר, דבראותו שהוא שכיב מרע מצוה שיחלקו מכספו לעניים, וזו גרועה מהראשונה כי פתח ליתן רק מפני שאימת מות נפלו עליו. והדרגה השלישית היא הגרועה מכולן והיא נחש"ת ר"ת נתינת חולה שאמר תנו, שצוה ליורשים שיתנו לאחר מותו כך וכך ממון לצדקה. והשי"ת יזכינו להיות בכלל נותני הצדקה מרצון ובנדבת הלב, מתוך התעוררות והתלהבות דקדושה.

(ח) וז"ל: מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, יש לפרש לפי מה שאמרו חכמינו ז"ל [ברכות ל"ה ע"א] כתיב לה' הארץ וכתוב והארץ נתן לבני אדם, כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה ואם כן הכל להקב"ה ואינם נותנים רק נדבת לבם הטוב ורק זה הוא נתינתם לה' אבל מי שאינו נותן בלב שלם זה אינו נותן כלום כי הכל שלו יתברך הוא, וזה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, פירוש, מזה הנדיב לב אתם לוקחים את תרומתי, כיון שנותן בלב שלם אבל מי שהוא כילי ואינו נותן בלב שלם ממנו אין אתם לוקחים מאומה כי לי הכסף ולי הזהב אמר ה'. ובה יש לפרש מה דאיתא במדרש מטבע של אש תחת כסא הכבוד הראה הקב"ה למשה שהכוונה לפי גודל אש אהבת ה' אשר תוקד בלב איש המתנדב בזה מעורר למעלה את שרשו כידוע ולכן העשיר לא ירבה כי אין העיקר סכום המעות רק נדיבת לבו מאהבתו הגדולה.